

elő, melyek ma a liget tavaszi díszét képezik. Miután a Szalóki-csúcs alján e növény sehol másutt nem fordul elő, s magva a szél vagy állatok általi terjesztésre nem alkalmas, úgy valószínű, hogy e növény évek előtt is itt honolt. De a mint a liget szélén fakadó forrás a helyet elposványította, virágunk is kiveszett, magva azonban a víz alá az iszapba merülve, életképes maradt. Hogy a növénymagvak légtől mentes helyen mily hosszú ideig tartják meg csiraképességüket, azt évek előtt Kotschy Tivadar mutatta ki, midőn az egyiptomi múmiák vászonburka alatt lelt év-ezredes rozsszemekből kalászos növényt növesztett. A növények egy helyről eltűnnek, ha az életökhöz szükséges tényezőket ott nem találják meg többé, s újból visszatérnek, ha a talaj idő múltán olyanná fejlődött, a minő e növényeknek megfelel.

Dr. Szontagh Miklós

III. Turmalinszikla a Felkai-völgyben. Az 1880°/₁-diki iskolaév végén tanítványaimmal a Magas-Tátrába kirándulást tettem, mely alkalommal a Felkai-völgyet és az abban levő Gránátfalat is meglátogattuk. Midőn az utóbbin egy ideig mászkáltunk, hogy a gránátokat tartalmazó csillámpalát szálban találjuk, Mattausch Tivadar tanítványom a törmelék között egy ökölnagyságú, feltűnően sötét színű kőzetdarabra akadt, mely közelebből vizsgálva *t u r m a l i n - s z i k l a* n a k bizonyult.

Ezen kőzet főleg fekete színű, üvegfényű, vékony, gyakran túalakú turmalin-oszlopkákból áll, melyeken némely esetben a ditrigonos oszlop kristályalakja világosan felismerhető. A turmalin mellett fehércsillám (muscovit), kevés quarcz és földpát fordul elő. Azonkívül még chalcopyrit, egy vas-, réz- és kénből álló ásvány, van benne mint zárvány.

Rövidre lévén szabva tartózkodásunk ideje, nem folytathattuk a kutatást; talán sikerül máskor a szálban levő kőzetet felfedeznünk, mely minden bizonynyal valahol a Gránátfalban van. Ez a turmalinnak egy új lelethelye volna.

Dr. Roth Samu.

IV. Elsőrendű turista. Egyik kalauzskönyvben a következőket olvassuk: Az elragadó kilátás a Lysa-Gora (Osztrák Szilézia) csúcsáról 1875 június 9-én a Központi-Kárpátok egy részére megérlette azon elhatározásomat, hogy a Gerlachfalvi- és Lomniczi-csúcsokat a legközelebbi kedvező alkalommal megmászsam. Ezért eddigi útítársaimtól, a mariabrunni erdészeti akadémia első és másodéves hallgatóitól, jun. 10-kén elváltam, kiknek morvaországi és sziléziai tanulmányi útjában jun. 6-ka óta résztvettem s utolsó közös állomásunkról, Teschenből, Ruttkán keresztül Poprád-Felkára utaztam, honnan saját alkalmatosságomon haladva, iun. 11-én 9¹/₂ órakor d. e. Tátrafüredre érkeztem.

Eközben az addig kedvezőtlen idő tetemesen javult, annyira, hogy a Nagyszalóki-csúcsot még azon napon megmászhattam; ezen csúcsnál a valóban pompás kilátáshoz a könnyen hozzáférhetőség előnye van kapcsolva s ezért a természet minden barátjának első sorban ajánlható.

Tátrafüredre visszatérve a Gerlachfalvi-csúcs másnapra tervezett megmászásához azonnal megtettem a szükséges előkészületeket s itt csakis az igazgató, Döller őrnagy úr, tekintélyének és határozottságának köszönhettem, hogy Sámuelben egyáltalában vezetőt nyertem, mert a jelen évszakban a hó miatt lehetetlennek tartott kirándulásban önkényt senki sem akart résztvenni.

Ennélfogva alig reméltem, hogy a csúcsot elérhessem, annyival inkább, mivel jun. 12-én reggel 3 óra 25 perczkor bekövetkezett elindulásunkkor a látóhatárt felhők boríták, s egy óra múlva már esett is; az eso 8 órakor időközönként erős vihartól kísért havazássá változott.

Hogy ennek daczára d. e. 10 órakor vágyam célpontjára, a csúcsra feljutottam, első sorban kalauzom kitűnő tájékozó tehetségének s bátorságának köszönhettem, kit, midőn már megnyertem vállalatomnak, a legveszélyesebb pontokon sem kellett biztatnom, bár a hegyoldalon végig húzódó, hóval telt hegyszakadékok járhatatlansága miatt gyakran kényszerítve voltam a szakadékot szegélyező partokon haladni, melyek épen meredekségöknél fogva nem voltak hóval borítva; ezt annál inkább lehet méltányolni, mivel a hó minden pillanatban esővé válhatott volna, ha a vihar lecsendesül s így az átnedvesedett sziklákon visszatérni lehetetlen leendett volna.

A csúcson alig időztünk háromnegyed óráig, mivel a zivatarnak teljesen ki volt téve, a kilátást pedig a köd és hófelhők részben korlátozták. A csúcsot koronázó kőhalomtól pár lépésnyire, védett helyen hosszúnyakú, zöld palaczkot találtunk, melynek tartalma következő volt.

1. A Magyarországi Kárpát Egyesület egy évi jegye, melynek hátsó oldalára t. pártfogóm, Döller őrnagy úr, a csúcs megmászása alkalmával következőt írt: 1874 augusztus 31. 5¹/₂ órakor reggel Tátrafüredről elindulva 12¹/₂ órakor a Gerlachfalvi-csúcsra feljutottak: dr. Déchy Mór Budapestről, Döller őrnagy Késmárkról, Schwartz Pál gondnok Tátrafüredről, Schäferling József ugyanonnan, Still új-lesznai tanító s Horway Sámuel hordár kalauzolása mellett. A mászás a „Virágos-kert”-nél kezdődött. A legnagyobb akadály egy 6 öl magas fal volt a kezdetnél. 2. A híres magyar utazónak Déchy Mórnak névjegye. Ezen részleteket azért hozom fel oly pontosan, hogy vezetőmnek kétségbevonhatatlan bizonytságot szolgáltatassak arra

nézve, hogy feljutásunk a csúcsra tény, mert földiei azon nyilatkoztatának, hogy csakugyan fent voltunk, nem adtak hitelt, egyszerűen hazugnak nyilváníták. A derék Sámuelnek különben lesz alkalmja hátrahagyott felérkezési bizonyítványomat előmutatni azon utazóknak, kik a csúcsot megmászszák. 3. Kékesen koczázott papírdarab, valószínűleg naplóból kiszakítva: Schäferling József, Tátra-vendéglő Poprádon, megmászta a Gerlachfalvi-csúcsot aug. 31. 1874. 4. Közönséges fehér papírdarab következő felírással: 1874 aug. 7-én a Gerlachfalvi-csúcson voltak Steinberg Tódor, Gnadenfelden — Sziléziában — a theologia tanára és Elmer Húgó, theologus ugyanott, Still, új-lesznai tanító úr, s Horway Sámuel ugyancsak új-lesznai illetőségű vezetése mellett. Miután a Felkai-völgyben éjjelezésünk alatt folytonosan esett volt, igen szép időnk lett s elragadó kilátásban gyönyörködhattunk. „Vivat sequens.“

Ezen irományokat, miután lemásoltam, természetesen ismét visszatettem s egy a jegyzőkönyvemből kiszakított lapra írva a következőket, azt szintén oda helyeztem: „1875 jun. 12-ikén Horway Sámuel példás vezetése mellett, a kedvezőtlen idő daczára, szerencsésen felértem a Gerlachfalvi-csúcs legmagasabb pontjára (fent csekély havazás, alant eső), ámbar a heves vihar következtében jelentékeny veszélyek közt.“

Lejövetelünk annyiban volt kevésbé veszélyes, a mennyiben az idő jelentékenyen megjavult, nevezetesen a vihar tetemesen csillapult, mindazonáltal annyi nehézséggel volt egybekötve, hogy csak 4 $\frac{1}{2}$ órákor érkeztünk Tátrafüredre.

Este az ég felderült, miáltal tervem, hogy jun. 13-ikán a Lomniczi-csúcsot is megmászszam, elhatározásáá érlelődött. Tervem kivitelére az idő valóban kedvezett, s ámbar csak 4 óra 35 perczkor indultam el, már 8 órákor a „Gerincz“-re érkeztem. Szerencsére a két legveszélyesebb pont „Matirkó fordulója“ és „Emericzý síróhelye“, melyeket kikerülnöm lehetetlen lett volna, már nem volt hóval borítva, s így a kellő elővigyázat mellett rajtok könnyen áthaladhattam; ezen szerencsés véletlen folytán d. e. 10 órákor elértem a gúlát. Vállalatom szerencsés kimenetelének bizonyosságául a gúla egyik deszkájára a következő iratot helyeztem:

„1875 jun. 13-ikán Horway Sámuel példás vezetése mellett a Lomniczi-csúcsot pompás s szerencsére szélcsendes időben megmásztam. Különösen veszélyes volt az átkelés a „Matirkó fordulóján“ s „Emericzý síróhelyén“, mivel a 43° hajlással bíró szikalap elolvadt hóvíztől volt elárasztva és sok helyütt nagyon meredek hósávokon kellett áthaladnunk.“ *Dr. Simony Oszkár.*

V. Menedékházak. Beauregard Lajos, erdőigazgató úrtól Jolván azon örvendetes tudósítást vettük, hogy Koburg